

SKALDEN OM GUNNLÖG GRÅA

Författare: ?

Kom hit mina älskade barnbarn så ska jag berätta en saga för er innan ni går till sängs. Jag ska berätta om Gunnlög Gråa och Harald Bergrese och deras kamp hemma i Nordskaegi och om hur vi kom att leva här i Björkdalen.

Gunnlög var den mäktigaste krigaren i hela Skaegi. Det fanns inte en kämpe i världen som kunde besegra henne i svärdslek och ingen kunde heller överträffa henne i pricksäkerhet varken med båge eller med spjut. Det hände att hela härar vände om och flydde i panik när de såg hennes sköld i fiendens sköldmur och alla som fick veta att hon ämnade slåss på motståndarsidan blev askgråa i ansiktet eftersom allt mod lämnade dem, det var därför hon fått tillnamnet Gråa. Gunnlög bodde med sin ätt i en fjord i Nordskaegi. Det var en god fjord, väldigt stor med en klar glaciärflod ringlandes igenom som fuktade åkrarna och gjorde dem bördiga och lätta att odla. Längst inne i famnen av bergen låg en by där de flesta i ätten bodde.

Det kom sig så att i fjorden bredvid bodde en feg och girig liten ätt som var avundsjuka på den bördiga marken som Gunnlögs ätt härskade över. De var så giriga att deras lusta efter mer mark till slut överkom deras feghet och de anföll Gunnlögs ätt i ett dåraktigt försök att driva bort dem. En sak ska ni veta kära barnbarn, och det är att det bland dessa fega nidingar fanns en karl som var en mäktig kämpe. Han hette Harald Bergrese eftersom han var stor som ett berg och han ledde sin ätt i anfallet.

Striderna stod på åkrarna i Gunnlögs dal och de blev långa och hårda. Gunnlög, som kände sin mark väl och som ledde striden lät sina trupper långsamt falla tillbaka tills de nått ett djupt dike mellan två fält. Där beordrade hon sina trupper att stå fast och hur mycket än Harald och hans veka följe tryckte på så lyckades de inte rubba den mäktiga Gunnlög Gråa och hennes tappra folk. I flera dagar stred de vid diket som fylldes med inkräktarblod. Det såg ut som att striden snart skulle vara vunnen, men det går inte att förutse de handlingar som en hederslös niding kan tänkas ta till.

En natt, som följde på en dag då anfallen varit ovanligt veka vaknade Gunnlög och hennes kämpar av skrik från byn. De såg till sin fasa hur brinnande pilar regnade ner över byn och åkrarna och satte en av de två stora förrådsladorna i fyr. Detta skedde på sensommaren, ska ni veta, och mycket av vinterns förråd hade redan samlats in i ladorna. Det hade inte heller regnat på flera veckor och alla husen och fälten var mycket torra. I vanliga fall hade förstås åkrarna vattnats för hand med vatten från floden, men alla i ätten hade varit upptagna med att mota bort Harald och hans giriga ätt.

Gunnlög samlade ihop sitt folk och satte av i språngmarsch uppför den branta bergssidan för att nedgöra Harald och hans ätt. Medan de sprang såg de hur ladan övertändes och byfolket desperat försökte säkra resten av byn med flodvatten. Till slut kom de fram till platsen från vilken Haralds folk skjutit, men de fega kräken hade redan flytt. Harald själv stod kvar, men när Gunnlög närmade sig honom tog rädslan överhanden och istället för att möta henne i envig kastade han sin fackla in i det torra buskaget som skiljde de två åt och flydde för sitt liv uppför sluttningen, men det hade han inte mycket för. Gunnlög spände sin båge och skickade en pil genom lågorna mot hans försvinnande rygg. Hennes pil träffade honom i hjärtat och han föll framstupa och landade på ansiktet bland de bruna tallbarren. När elden falnat gick Gunnlög fram till sin fallne fiende för att se hans döda kropp. Hon vände honom på rygg och hennes blick föll på ett tungt halsband som hängde runt hans hals. "Det här tar jag, vinnaren av vår strid, som en liten bot för det du och de dina gjort." sade hon till hans döda ansikte. Sedan ställde hon sig upp och hängde på sig halsbandet. Det halsbandet bar hon varje dag sedan dess och när hon till slut dog begravdes hon med det kring halsen.

Gunnlögs kämpar jagade Haralds folk uppför bergssidorna och när de drivits bort begav sig Gunnlög och hennes tappra krigare tillbaka ner till byn för att hjälpa till att släcka branden. När till slut fått den under kontroll var det gryning och de kunde se hur illa det faktiskt var. Hela ladan med alla förråd inför vintern var borta och många av fälten som inte ännu slagits var nedbrända. Det skulle bli en hård vinter. På hösttinget förde Gunnlög Gråa talan mot Harald Bergreses ätt. Hon hävdade att det som skett inte varit hedersamt och att Haralds ätt borde betala för vad de gjort. Hon fick rätt i tinget och Haralds ätt tvingades dela med sig av deras förråd över vintern.

Tyvärr så kom det sig att de följande tre åren var väldigt dåliga år med stor missväxt och ont om viltbråd i skogarna. Gunnlög såg sin ätt fara illa och vara på gränsen till svält, så hon fattade ett beslut som ingen innan henne vågat göra. Hon skulle ta hela sin ätt och segla söderut i jakt på nya länder att bosätta sig i. Sagt och gjort så lastade hon hela sin ätt och deras förnödenheter på sina skepp och satte segel. Efter en lång och farofylld resa anlände de till det här landet, till Sydskaegi. De klev i land i en stor och bördig dal täckt av björkar där det bara bodde ett svagsint folkslag som behövde starka mästare för att ta hand om dem. Gunnlög lät bygga en by som kom att kallas Gråvi efter henne och hennes ättefränder spridde sig över dalen. Hon levde ut sitt liv i den byn och när hon dog begravdes hon även där. Hennes gravplats är nu en helig plats för oss Björkdalingar, hennes arvingar, och alla som kallar sig en Björkdaling bör resa till hennes grav för att visa henne respekt.

Gunnlög var i sanning en storslagen hjälte. Hennes rättrådighet, heder och mod flyter i ådrorna på alla hennes ättlingar. På mig, och på er mina älskade barnbarn, så var stolta över ert arv. Gå med raka ryggar och höjd blick, för aldrig har den här världen skådat en så tapper hjälte som Gunnlög Gråa, er anmoder.